

Total number of printed pages-8

63 (FY)SEM-2/VAC2/EVSVAC1024

2025

ENVIRONMENTAL STUDIES

(VAC)

Paper : EVSVAC1024

(Environmental Studies)

Full Marks : 70

Pass Marks : 28

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. Choose the correct answer : 1×8=8

সঠিক উত্তৰটো বাছি উলিওৱা :

(a) Which of the following is NOT a method of *in-situ* conservation ?

তলৰ কোনটো স্থানিক সংৰক্ষণ পদ্ধতি নহয়?

(i) Biosphere Reserve

জৈৱমণ্ডল সংৰক্ষিত অঞ্চল

(ii) National Park

ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান

D05F0 0048

Contd.

- (iii) Botanical Garden
উদ্ভিদ উদ্যান
- (iv) Wildlife Sanctuary
বন্যজীৱী অভয়ারণ্য
- (b) Biodiversity hotspots are —
জীৱবৈচিত্ৰ্য উচ্চমানৰ বৃত্তিভোগে কি বৃত্তিভোগ?
Areas rich in minerals
খনিজত সমৃদ্ধ অঞ্চল
- (ii) Areas with maximum species richness
সৰ্বাধিক প্ৰজাতি সমৃদ্ধি থকা অঞ্চল
- (iii) Areas under high temperature
সৰ্বাধিক উষ্ণতা থকা অঞ্চল
- (iv) Reserve forest
সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- (c) Which organization publishes the Red Data Book?
ৰেড ডাটা বুক কোন প্ৰতিষ্ঠানে প্ৰকাশ কৰে?
(i) WHO
(ii) WWF
(iii) IUCN
(iv) UNEP

- (d) Detritus food chain starts from —
ভেট্ৰিচ খাদ্য শৃংখলা পৰা আৰম্ভ হয় —
(i) Green plants
সবুজীয়া উদ্ভিদ
- (ii) Grass
ঘাঁহ
- (iii) Dead organic molds
মৃত জৈৱ কোষ
- (iv) Phytoplankton
উদ্ভিদ প্ৰাণক
- (e) Which of the following is not a cause of biodiversity loss?
তলৰ কোনটো জীৱবৈচিত্ৰ্য হ্রাসৰ কাৰণ নহয়?
(i) Habitat destruction
বাসস্থান ধ্বংস
- (ii) Overexploitation
অতিমাত্ৰা শোষণ
- (iii) Climate stability
জলবায়ু স্থিৰতা
- (iv) Pollution
প্ৰদূষণ

(f) Which of the following is not a level of biodiversity ?

তলত দিয়া কোনটো জৈৱবৈচিত্ৰ্যৰ এটা স্তৰ নহয় ?

(i) Genetic diversity

জিনীয় বৈচিত্ৰ্যতা

(ii) Species diversity

প্ৰজাতিৰ বৈচিত্ৰ্যতা

(iii) Ecological diversity

ইক'লজি বৈচিত্ৰ্যতা

(iv) Animal diversity

প্ৰাণী বৈচিত্ৰ্যতা

(g) The main source of energy in an ecosystem is -

এটা পৰিবেশতন্ত্ৰত শক্তিৰ প্ৰধান উৎস হ'ল

(i) Green plants

সেউজীয়া উদ্ভিদ

(ii) Sunlight

সূৰ্যৰ পোহৰ

(iii) Organic matter

জৈৱ পদাৰ্থ

(iv) Wind

বতাহ

(h) Pyramid of energy is always —

শক্তি পিৰামিড সদায় —

(i) Cyclic

চক্ৰাকাৰ

(ii) Linear

ৰৈখিক

(iii) Inverted

ওলোটা

(iv) Upright

উৰ্ধমুখী

2. Answer the following questions : **(any six)**

2×6=12

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা : (যিকোনো ছয়টা)

(a) Write *any two* features of aquatic ecosystem.

জলজ পৰিবেশতন্ত্ৰৰ যিকোনো দুটা বৈশিষ্ট লিখা।

(b) What is land pollution ?

মাটি প্ৰদূষণ কি ?

(c) Define food web. Give example of it.

খাদ্যজালৰ সংজ্ঞা দিয়া। ইয়াৰ উদাহৰণ দিয়া।

- (d) What is soil erosion?
ভূমিস্থলন কি?
- (e) Differentiate between renewable and non-renewable resources.
নৱীকৰণযোগ্য আৰু অনৱীকৰণযোগ্য সম্পদৰ মাজত পাৰ্থক্য নিৰ্ণয় কৰা।
- (f) Write the full form of CBD and UNESCO.
CBD আৰু UNESCO ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপ লিখা।
- (g) What is Alpha diversity?
আলফা বৈচিত্ৰ্যতা কি?
- (h) Give *any two* example of endemic plants in India.
ভাৰতবৰ্ষত উপলব্ধ যিকোনো দুটা স্থানিক উদ্ভিদৰ উদাহৰণ দিয়া।

3. Write short notes on **any six** of the following : $5 \times 6 = 30$

তলৰ উল্লেখ কৰা যিকোনো ছয়টাৰ চমু টোকা লিখা :

- (a) Nuclear hazards
পাৰমাণৱিক বিপদ

- (b) Global Warming — causes and consequences
গোলকীয় উষ্ণতা বৃদ্ধি — কাৰণ আৰু পৰিণাম
- (c) Environmental Protection Act
পৰিবেশ সুৰক্ষা নীতি
- (d) Chipko Movement
চিপকো আন্দোলন
- (e) Clean Ganga Movement
পৰিষ্কাৰ গংগা আন্দোলন
- (f) Types of environmental pollution
পৰিবেশ প্ৰদূষণৰ প্ৰকাৰসমূহ
- (g) Man-Elephant conflicts
হাতী-মানুহৰ সংঘাত
- (h) Ramsar Convention
ৰামছাৰ সন্মিলন
- (i) *In-situ* conservation of plants
উদ্ভিদৰ স্থানিক সংৰক্ষণ

4. Answer the following questions : (**any two**)
 $10 \times 2 = 20$

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা : (যিকোনো দুটা)

- (a) What is biodiversity? Write the different types of biodiversity with example.
 $2 + 8 = 10$

জীৱবৈচিত্ৰ্যতা কি? জীৱবৈচিত্ৰ্যতাৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বিষয়ে
উদাহৰণসহ লিখা।

- (b) What is ecosystem? Discuss about the energy flow in an ecosystem with suitable examples. $2+8=10$

পৰিস্থিতিতন্ত্র কি? পৰিস্থিতিতন্ত্রত শক্তিৰ প্ৰবাহৰ বিষয়ে
উপযুক্ত উদাহৰণসহ আলোচনা কৰা।

- (c) What is biogeography? Discuss about the different biogeographic zones in India. $1+9=10$

বায়'জীৱগ্ৰাফি কি? ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন বায়'জীৱগ্ৰাফিক
অঞ্চলসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

- (d) Write short notes on : $5 \times 2 = 10$

চমু টোকা লিখা :

- (i) Alternate sources of energy

শক্তিৰ বিকল্প উৎসসমূহ

- (ii) Hotspots

উষ্ণ মণ্ডল